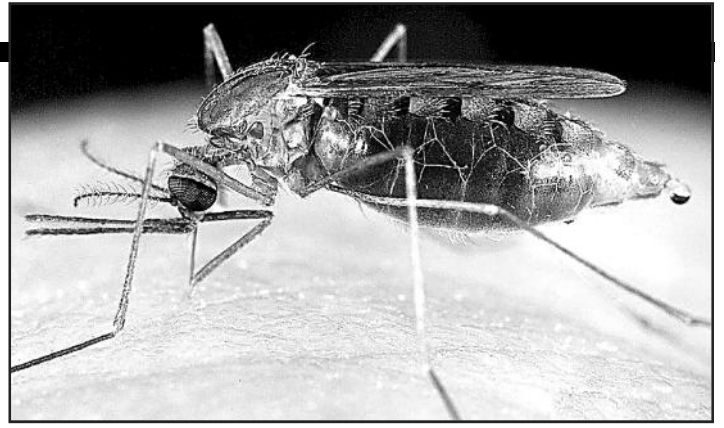

దోమకాటు మనిషికి చేటు

ఇది అందరి సమస్య - అందరం కలిస్తేనే పరిష్కారం సాధ్యం

ఓర్వూర్ !

భగభగ మండిన భానుని తీవ్రతకు విలవిలలాడిన మనమంతా కొద్దికాలంగా కురుస్తున్న వర్షాల పుణ్యమా అని కొద్దిగా సేదతీరుతున్నాం. కానీ వర్షాలు కురవగానే దోమలు వాటి వెనుకే జ్వరాలు పలకరిస్తాయి. కొన్ని సంవత్సరాలుగా ఈ సమస్య తీవ్రత పెరుగుతూ ఉంది. దోమకాటుకు గురవ్వని వారు మనలో ఒక్కరు కూడా ఉండరంటే అతిశయోక్తి కాదేమో! ప్రపంచ వ్యాపితంగా దోమలు వ్యాపింపచేసే వ్యాధుల వలన ఏడాదికి 24 కోట్ల మంది వ్యాధిగ్రస్తులు ఔతుండగా దాదాపు 15-30 లక్షల మంది మరణిస్తున్నారు. మన ప్రాంతంలో ప్రధాన సమస్యగా వున్న దోమల గురించి అవి వ్యాపింపచేసే వ్యాధుల గురించి, వాటి నివారణ గురించి ప్రాథమిక సమాచారం తెలుసుకొని ఉండడం ప్రతి ఒక్కరికి అవసరం.

దోమలు ద్వారా వ్యాపించే వ్యాధులు ఏవి?

దోమల పేరు చెప్పగానే మనకు మలేరియా జ్వరం గుర్తుకు వస్తుంది. ఇది ఆడ ఎనాఫిలిస్ దోమకాటు ద్వారా ఒకరినుంచి మరొకరికి వ్యాపిస్తుంది. తీవ్రమైన జ్వరం, తలనొప్పి, ఒళ్లునొప్పులు, వాంతులు, కొన్ని గంటల్లో ఒళ్ళంతా చెమటలు పట్టి జ్వరం తగ్గిపోవడం దీని ప్రధాన లక్షణాలు. అన్ని ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాల్లో ఈ వ్యాధిని రక్తపరీక్ష ద్వారా నిర్ధారించి మందులు ఇస్తారు. తొలిదశలోనే డాక్టర్ కు చూపించుకుంటే మందుల ద్వారా ఈ వ్యాధి నయమౌతుంది. అశ్రద్ధ చేస్తే తీవ్రమైన ఇబ్బందులకు, చివరికి మరణానికి కూడా దారి తీస్తుంది.

ఈ మధ్యకాలంలో ప్రజలను ఎక్కువగా భయపెడుతున్న వ్యాధి డెంగ్యు జ్వరం. ఎడిస్ ఈజిప్ట్ అనే దోమకాటు వలన ఇది ఒకరి నుంచి మరొకరికి వ్యాపిస్తుంది. జ్వరం, ఒళ్ళునొప్పులు ఈ వ్యాధిలో కనిపించే సాధారణ లక్షణాలు. డెంగ్యు జ్వరంలో ఎక్కువ ఆందోళనకు గురిచేసే అంశం “రక్తంలో ప్లేట్‌లెట్స్” (రక్తఫలకికలు) తగ్గిపోవడం, గత రెండు మూడు సంవత్సరాలలో ఈ రక్తంలో ప్లేట్‌లెట్స్ తగ్గిపోవడం” పెద్ద చర్చగా మారింది. సరైన అవగాహన లేక అపోహలు, ఆందోళనతో రోగులు, వారి బంధువులు అనేక ఇబ్బందులకు గురౌతున్నారు. నిజానికి

ఒక డెంగ్యు జ్వరం వచ్చినప్పుడే కాక, అనేక ఇతర జ్వరాలలో కూడా ప్లేట్‌లెట్స్ తగ్గుతాయి.

ప్లేట్‌లెట్స్ 20,000 వరకూ పడిపోయినా.... చర్మంపై ఎర్రటి మచ్చలు, మలం నల్లగా రావడం, ముక్కు నుండి చిగుర్ల వరకు రక్తం రావడం వంటి లక్షణాలు కనబడకపోతే ప్లేట్‌లెట్స్ ఎక్కించవలసిన అవసరం ఉండదు. అనవసర ఆందోళనకు లోనై ప్లేట్‌లెట్స్ ఎక్కించమని డాక్టరును ఒత్తిడి చేయవద్దు. దీనివలన రోగులపై అనవసర భారంపడడమేకాక, విలువైన రక్త నిల్వలు వృధా అవుతాయి. ముందు జాగ్రత్త కోసమని అవసరంలేని సందర్భాలలో ప్లేట్‌లెట్స్ ఎక్కించవద్దని వైద్యులకు సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాము.

తర్వాత ప్రధానమైనది చికున్ గున్యా. ఇది కూడా ఎడిస్ ఈజిప్ట్ కాటు వలననే వ్యాపిస్తుంది. చికెన్ తినడానికి, చికున్ గున్యాకు ఎటువంటి సంబంధమూలేదు. జ్వరం అంత తీవ్రంగా ఉండదు కానీ, జ్వరం తగ్గిన తర్వాత కొన్ని నెలల వరకూ కీళ్ళ నొప్పులు బాధిస్తాయి. ఇది ప్రాణాంతకమైనవ్యాధి కాదు. కానీ కీళ్ళ నొప్పులు రోగులను తీవ్రమైన అసౌకర్యానికి, ఆందోళనకు గురిచేస్తాయి. వైద్యుల సలహా మేరకు నొప్పి నివారణ మందులు వాడి, తగిన పౌష్టికాహారం విశ్రాంతి తీసుకుంటే నెమ్మదిగా నొప్పులు ఉపశమిస్తాయి.

ఇవి కాకుండా బోదకాలు, మెదడువాపు వంటి వ్యాధులు కూడా దోమల ద్వారా వ్యాపిస్తాయి. ఏ జ్వరం ఏ వ్యాధి వల్ల వచ్చిందో రోగులకు తెలియదు కనుక ఏ జ్వరం వచ్చినా అశ్రద్ధ చేయకుండా ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలలో లేదా అందుబాటులోని సాధారణ వైద్యుని వద్ద చూపించుకుంటే తొలిదశలోనే కారణం గుర్తించి తగిన వైద్యం ప్రారంభిస్తారు. వ్యాధి ప్రమాదకరంగా ఉంటే వారే మెరుగైన వైద్యం లభించే చోటుకు పంపిస్తారు. అవసరం లేకపోయినా సూపర్ స్పెషలిస్టు వైద్యం కోసం పరుగులు తీసే ధోరణి ఒకవైపుఉంటే వ్యాధి తీవ్రమయ్యే వరకూ ఏ మందుల షాపువారో, అర్హతలేని స్థానిక వైద్యులో ఇచ్చే మందులు వాడుతూ సరైన వైద్య సహాయం తీసుకోకుండా ప్రాణం తెచ్చుకునే ధోరణి మరొకవైపు ఉంది. ఈ అశాస్త్రీయ ధోరణులను సరిచేసే కృషి పెద్ద ఎత్తున జరగాలి.

**దోమలు పుట్టకుండా, కుట్టకుండా చూసుకోవడమే
ఈ వ్యాధుల నివారణకు ఉత్తమమార్గం**

నివారణ మార్గాలు :

దోమలు పుట్టకుండా, కుట్టకుండా చూసుకోవడమే ఈ వ్యాధుల నివారణకు ఉత్తమమార్గం. ముందుగా దోమలు కుట్టకుండా ఏం జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలో చూద్దాం.

1. **దోమతెరలు :** రోజు మొత్తంలో మనల్ని కుట్టడానికి దోమలకు అనువైన సమయం ఏదో తెలుసా? మనం నిద్రపోయే సమయం. అప్పుడైతే మనం కదలకుండా ఉంటాం, దోమ కుడుతున్నా టప్ మని దాన్ని కొట్టలేం. మనం నిద్రించేటప్పుడు దోమలు ఎంచక్కా తమపని కానిచ్చుకుంటాయి. అందుకే దోమలు కుట్టకుండా చూసుకోవడంలో దోమతెరలది ప్రధానపాత్ర. క్రిమిసంహారక పూత పూసిన దోమ తెరలైతే ఇంకా మంచిది.
2. ఇంటి కిటికీలకు, తలుపులకు జాలీలు (మెష్) బిగించుకోవాలి.
3. దోమలు ఎక్కువగా ఉన్న సమయాలలో శరీరాన్ని వీలైనంతగా కప్పి ఉంచే దుస్తులు ధరించాలి.
4. దుస్తులు కప్పని భాగాలలో దోమలకు వికర్షించే లేపనాలు పూసుకోవాలి.
5. దోమలను చంపే ఎలక్ట్రిక్ బ్యాట్
6. కాల్చినప్పుడు పొగ వచ్చే మస్కిట్ కాయిల్స్, జెట్ బిక్లలు, పేపర్లు వాడవచ్చు. ఐతే ఈ పొగలో ఆరోగ్యానికి హాని కలుగచేసే వాయువులు ఉంటాయి. కనుక ఇవి శ్రేయస్కరం కాదు. దోమలు కుట్టకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకోవడం కంటే అవి పుట్టకుండా చర్యలు తీసుకోవడం మంచి పద్ధతి.

దోమలు పుట్టకుండా ఏం చేయాలి?

1. ఇంటి పరిసరాలలో నీటి నిల్వలు లేకుండా చూసుకోవాలి.
2. తాగి పారేసిన కొబ్బరి బొండాలు, పగిలిపోయిన సీసాలు, కుండీలు, ఖాళీ డబ్బాలు, టైర్లు ఇంటి పరిసరాలలో లేకుండా చూసుకోవాలి. వాటిలో 7, 10 రోజులు నీరు నిల్వ వుంటే అందులో దోమలు గుడ్లు పెట్టి లక్షలాది దోమలకు జన్మనిస్తాయి.
3. బావులు, నీటి ట్యాంకులకు మూతలు పెట్టాలి.
4. గ్రామం / కాలనీలలోని వారంతా కలిసి వారానికి ఒక రోజు డ్రైడే పాటించి, పూల కుండీలు, కూలర్లు, నీటి తొట్లు మొ॥ వాటిలో ఉన్న నీటిని పూర్తిగా తొలగించి ఒక గంటసేపు ఎండనివ్వాలి.
5. ఇంట్లో చెత్తను ఎప్పటికప్పుడు తొలగించుకోవాలి. తొలగించిన చెత్తను పబ్లిక్ చెత్తకుండీలో వెయ్యాలి. లేదా చెత్త సేకరించే వారికి ఇవ్వాలి. రోడ్డు పక్క మురుగు కాలువలో చెత్త వేయరాదు. అలా వేయడం వల్ల మురుగునీరు నిలిచిపోయి దోమల పెంపక కేంద్రాలుగా తయారవుతాయి.

6. గ్రామపంచాయతీ/ మునిసిపాలిటీ వారు ఫాగింగ్ చేసే సమయంలో ఇంటి తలుపులు, కిటికీలు తెరచి ఉంచాలి. మీ ఇంటిలోని గోడలపై, మూలల్లో కూడా క్రిమిసంహారక మందులను పిచికారి చేయించండి.

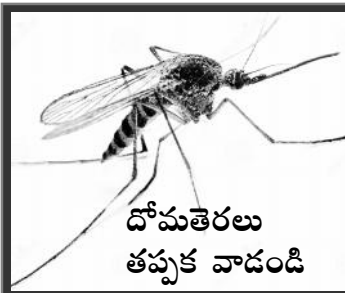
పై చర్యలన్నీ మన ఇంటి వరకే చేస్తే దోమలను నిర్మూలించలేము. గ్రామం/ కాలనీలలోని వారంతా కలిసి కృషి చేసినప్పుడే ప్రయోజనం ఉంటుంది.

ప్రధాన పాత్ర ప్రభుత్వానిదే....

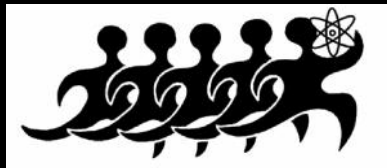
దోమలపైచేసే యుద్ధంలో ప్రధానపాత్ర పోషించవలసింది ప్రభుత్వ యంత్రాంగమే. ప్రభుత్వాలు చిత్తశుద్ధితో కృషి చేయకుండా ప్రజలు ఎన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకున్నా ఈ సమస్య పూర్తిగా పరిష్కారం కాదు.

1. మురుగు కాలువలలో నీరు నిలువకుండా సక్రమంగా ప్రవహించేలా చూడాలి.
2. నీరు నిలువ ఉన్నచోట ఆయిల్ బాల్స్, అబేట్ వంటివి పిచికారి చేయించి దోమల గుడ్లను నిర్మూలించాలి.
3. చెత్తకుండీలను ఎప్పటికప్పుడు ఖాళీ చేయించాలి.
4. పట్టణ ప్రాంతాలలో భూగర్భ డ్రైనేజి వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయాలి.
5. ప్రణాళికబద్ధంగా అన్ని ప్రాంతాలలో ఫాగింగ్ నిర్వహించాలి. క్రిమిసంహారక మందులను (స్ప్రే) చేయించాలి.
6. ఇళ్ల మధ్యనే ఉన్న ఖాళీ స్థలాలు దోమల పెంపక కేంద్రాలుగా మారుతున్నాయి. వాటిని పూడ్చించాలి.
7. నివాస ప్రాంతాల సమీపంలో ఉన్న చెరువుల, కుంటలలో గ్యాంబూసియా చేపలను వదలాలి.
8. ప్రజలు వారానికి ఒక రోజు డ్రై డే పాటించేలా ప్రోత్సహించాలి.
9. దోమల నిర్మూలన ప్రచారాన్ని పెద్దఎత్తున చేపట్టాలి. కరపత్రాలు, ప్లైడ్ షోలు, గ్రామ సభల ద్వారా ప్రజలకు ఆరోగ్య అవగాహన కల్పించాలి.
10. దోమల నిర్మూలన ఒక ఉద్యమంగా చేపట్టాలి. ఇందులో ప్రజలను, ప్రజాసంఘాలను, స్వచ్ఛంద సంస్థలను భాగస్వాములను చేయాలి.

పారిశుధ్యం తోపించడమే దోమల పెరుగుదలకు ప్రధాన కారణం. అధికార యంత్రాంగాన్ని, ఉద్యోగులను కదిలించి పారిశుధ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి ప్రభుత్వాలు చిత్తశుద్ధితో కృషి చేయాలి. ప్రజలు తమ హక్కులను, బాధ్యతలను గుర్తెరిగి ప్రభుత్వాన్ని తన బాధ్యతలు నెరవేర్చమని డిమాండ్ చేస్తూ, తమ పరిధిలో ప్రజలుకూడా ఆయా కార్యక్రమాలలో భాగస్వాములు కావాలి. అప్పుడే దోమకాటు నుంచి, అవి కలిగించే చేటు నుంచి మనల్ని మన బిడ్డల్ని కాపాడుకోగలం.

దోమతెరలు తప్పక వాడండి

జాతీయ అవార్డు గ్రహీత

9జ్ఞానాభివందనలతో...

జనవిజ్ఞాన వేదిక
ఇ* 0జి.నెం. 1276/88

ఆంధ్రప్రదేశ్ కమిటీ

(AIPSN అనుబంధం) (NCSTC భాగస్వామి)

9848025687, 9440507775 gsjvvp@gmail.com

